

Izhaja vsak
mesec na
2 polah in
velja za vse
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in upravnitvo
nahajata se v
Frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Promet z nepremakljivimi posestvi in njihovo obremenjenje v letu 1880.

Po povedbah zemljeknjižnih uradov bilo je raznih nepremakljivosti, ki so vsled kupnih pogodb v teku 1880 leta svoje posestnike zamenjale, po številu 137.595 v vrednosti 257,319.704 gl., glede na prejšnje leto, v katerem je bilo le 128.188 nepremakljivosti prodanih v vrednosti 217,058.115 gl., narastlo, tedaj število posestnih prodaj za 8.407 ali $6\frac{1}{2}$ %, in vrednost njihova v denarjih za 40,261.589 gl. ali za $18\frac{1}{2}$ %.

Tega pomnoženja udeleževale so se sicer vse vrste nepremakljivosti, toda največ rudarska in mestna posestva, kakor se iz naslednjih števil razvidi. Prodalo se je namreč:

Rudarskih posestev 1880	. 125 v vrednosti	6,508.688 gl.
1879	. 95 " "	1,551.221 "
pomnoženje	. 30 v vrednosti	4,957.467 gl.
	(31 odstotkov)	(319 odst.)
mestnih posestev 1880	. 6.184 v vrednosti	66,092.289 gl.
1879	. 5.327 " "	53,410.745 "
pomnoženje	. 857 v vrednosti	12,681.544 gl.
	(16 odst.)	(24 odst.)
druzih posestev 1880	. 130.716 v vrednosti	166.693.362 gl.
1879	. 123.290 " "	145,698.571 "
pomnoženje	. 7.426 v vrednosti	20,994.791 gl.
	(6 odst.)	(10 odst.)
deželnoknjižnih posestev 1880	570 v vrednosti	18,025.365 gl.
1879	476 " "	16,397.578 "
pomnoženje	. 94 v vrednosti	1,627.787 gl.
	(20 odst.)	(10 odst.)

Število nepremakljivosti pa, katere so vsled „druzih pogodb“ (ženitovanjskih pisem, kupnih in menjavskih pogodb itd).

svoje posestnike menjale, je v letu 1880 skoraj isto ostalo, kakor v prejšnjem letu; znašalo je 26.568 v vrednosti 45,724.753 gld. proti onemu v letu 1879, namreč 25.152 v vrednosti 45,662.822 gld. Število eksekutivno prodanih posestev (se ne sme zamenjati s številom eksekucij) znašalo je v letu 1880 13.677 proti 12.360 v prejšnjem letu; pri tem se je skupilo 40,597.557 gld. proti 36,680.140 gld. v prejšnjem letu; število pri razdelitvi eksek. kupnega zneska nepoplačanih terjatev bilo je 16.772 v znesku 47,348.302 gld., med tem, ko se je v prejšnjem letu 13.955 v znesku 32,227.781 gld. zaradi nezadostnosti skupila izbrisati moralo. Uzrok temu neugodnemu izidu iskati se mora v izvršenih prisiljenih prodajah rudarskih posestev, pri katerih so vknjiženi upniki 9,848.257 gld. (proti 1,877.854 gld. v prejšnjem letu) izgubili.

Menjava posestev prouzročena vsled smrti bila je v letu 1880 pri vrstah nepremakljivostij večja, kot v prejšnjem letu, tako glede števila, kakor glede predmetne vrednosti; po povedbah tabularnih uradov znašalo je število posestev, ki so vsled smrti svojih gospodarjev drugih last postala, 41.664 v vrednosti 116,748.556 gld. proti 40.037 v vrednosti 101,859.007 gld. v letu 1879; izmed teh bilo je:

deželnoknjižnih

posestev 1880	.	85	predmetov v vrednosti	20,625.210	gld.
1879	.	94	" " "	12,672.944	"

mestnih

posestev 1880	.	2.083	" " "	26,902.194	"
1879	.	2.052	" " "	24,870.680	"

rudarskih

posestev 1880	.	13	" " "	179.974	"
1879	.	17	" " "	60.088	"

druzih

posestev 1880	.	39.483	" " "	69,041.178	"
1879	.	37.874	" " "	64,255.295	"

Raba realnega kredita se je v letu 1880 pač vsled preobilega denarja in vedno bolj nizke obrestne mere nekoliko povečala; po zapisih zemljeknjižnih uradov se je v letu 1880 167,220.104 gld. na novo vknjižilo (neračunjeno 22,504,781 gld. vkupnih zastav, katerim uzrok so bile denarne poravnave nekaterih rudarskih družb). Ob jednom so se hipoteke v znesku 266,504,781 gld.

zbrisale, tako da po tem takem gotovo pomnoženje hipotekarnih bremen za leto 1880 724.343 gld. znaša, najugodniši izid, katerega imajo zemljknižni zapisi glede hipotekarnih bremen od leta 1871 zaznamovanega; znašalo je namreč:

	pomnoženje		
	novobremenjenje	odbremenjenje	hipot. bremen
1871	231,784.245 gld.	182,869.716 gld.	48,914.529 gld.
1872	317,603.663 „	207,347.315 „	110,256.348 „
1873	447,584.485 „	227,929.187 „	219,655.298 „
1874	417,369.875 „	244,434.892 „	172,934.983 „
1875	387,270.556 „	234,918.061 „	152,352.495 „
1876	342,267.091 „	228,199.661 „	114,067.430 „
1877	283,849.658 „	245,132.469 „	38,717.189 „
1878	292,140.628 „	242,186.472 „	49,954.156 „
1879	258,096.006 „	228,034.999 „	30,061.007 „
1880	267,229.104 „	266,504.781 „	724.323 „

V kaki meri da so se posamezne vrste nepremakljivosti konečnega izida vdeleževale, razvidno je iz sledečih števil: na deželnoknjižna posestva vknjižilo se je 32,912.613 gld. (med temi 2,000.000 gld. vkupno), ob enem pa so se terjatve v znesku 31,266.012 gld. izknjižile; bremena so se tedaj efektivno za 352.400 gld. znižala. Na mestna posestva se je leta 1880 znesek 57,145.276 gld. vknjižil, ob enem pa se je hipotek v znesku 66,471.065 gld. izbrisalo, mej temi 9,654.565 gld. zaradi nezadostnosti skupila; obremenjenje mestnega posestva se je tedaj v letu 1880 znižalo, in sicer za 9,325.789 gld. Od leta 1877 sem, v katerem je znesek izbrisanih zastavnih dolgov prvič v tem deceniji svoto na novo vknjiženih zastavnih dolgov presegel, so se hipotekarni dolgovi mestnega posestva za nekaj več kot 27,700.000 gld. znižali. Isto tako je pri rudarijskem posestvu; svota v letu 1880 na novo vknjiženih zastavnih dolgov znaša (po odbitju 5,476.700 gld. vkupnih hipotek) 9,498.833 gld., znesek ob enem izknjiženih zastavnih dolgov 14,241.248 gld. in efektivno znižanje dolgov tedaj 5,111.571; ker se je stan bremen skupnega cislajtanskega rudarskega posestva v letu 1877 za 3,734.926 gld., v letu 1878 za 3,498.833 gld. in v letu 1879 za 2,082.686 gld. znižal, znaša tedaj svota, za katero je bilo avstrijsko rudarsko

¹⁾ neračunjeno 3,076.700 gld. vkupnih hipotek.

²⁾ „ 12,000.000 „ „ „

posestvo konec leta 1880 menj zadolženo, kakor konec leta 1876 14,428.016 gld.

Na vsa druga, zunaj deželnih glavnih in okrožnih mest ležeča in niti k deželnoknjižnim, niti k rudarskim nepremakljivostim spadajoča „ostala“ posestva (kmetijskega, mestnega, industrijalnega značaja) so se v letu 1880 novi zastavni dolgovi v znesku 170,041.638 gld. vknjižili (neračunjeno 15,076.700 gld., ki so se najprvo na rudarske v deželnih knjigah vpisane nepremakljive predmete na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, razun tega pa še vkupno na druga posestva na Štajerskem in Koroškem zavarovali), in stari zastavni dolgovi v znesku 154,526.456 gld. izknjižili. Efektivno pomnoženje hipotekarnih dolgov pri „ostalem posestvu“ znašalo je tedaj leta 1880: 15,515.082 gld. proti 30,066.242 gld. v prejšnjem letu in 30,874.530 gld. v letu 1878. Tega efektivnega pomnoženja dolgov v znesku 15¹/₂ milijonov udeleževale so se različne dežele naslednje:

	Novo vknjiženih gld.	izknjiženih gld.	+ pomnoženje — zmanjšanje dolgov gld.
na Spodnje Avstrijskem	19,431,556	16,746.047	+ 2,682.469
„ Gornje Avstrijskem	10,941.275	9,421.824	+ 1,519.451
„ Solnograškem . .	2,597.542	2,067.703	+ 529.839
„ Štajerskem . . .	13,040.205 ¹⁾	16,179.025	— 3,138.820
„ Koroškem . . .	3,084.104 ²⁾	3,640.531	— 556.427
„ Kranjskem . . .	2,699.377	2,121.928	+ 577.449
„ Primorskem . . .	1,831.209	648.755	+ 1,182.456
„ Tirolskem . . .	11,662.019	4,322.671	+ 7,339.348
„ Češkem . . .	72,648.936	71,527.078	+ 1,121.858
„ Moravskem . . .	22,729.378	20,261.859	+ 2,467.519
v Šleziji . . .	5,464.542	4,700.136	+ 764.406
„ Galiciji . . .	3,698.250	2,777.162	+ 921.088
„ Bukovini . . .	213.145	108.699	+ 104.446

Na Štajerskem in Koroškem se je tedaj zadolženje „ostalega posestva“ zmanjšalo, v vseh družih deželah pa povečalo, največ na Tirolskem, Spodnje - Avstrijskem in Moravskem, najmenj v Galiciji in v Bukovini. Zadnja prikazen tolmačiti se da kar naravnost iz tega, da je tako v Galiciji, kakor v Bukovini jako malo

sodnijskih okrajev, v katerih bi bile razmere glede zemljišnjih knjig dobro urejene in bi se tedaj obremenjenja nekdanjega „rustikalnega posestva“ dokazati mogla; zgorejšnje številke tedaj ne kažejo, da je bilo vse „ostalo posestvo“ (največ kmetijsko) v Galiciji in Bukovini za 921.088 gld., oziroma za 104.446 gld., koncem leta 1880 bolj obremenjeno, kot njegovim začetkom, temveč da je bil le oni del „ostalega posestva“ za to svoto bolj obremenjen, kateri je v javnih knjigah že vpisan in se tedaj glede njegovega zadolženja kontrolirati da.

Kar slednjič uzroke — ali bolje rečeno glavne načine — obremenjenja realnega posestva z rastavnimi dolgovi zadeva, tedaj se povsem razmere v letu 1880 niso posebno spremenile glede prejšnjih dveh let, kakor se iz naslednjega pregleda razvidi. Po zapisih zemljeknjižnih uradov znašala je svota vknjiženih zastavnih dolgov leta 1878: 202,140.628 gld. leta 1879: 258,096.006 gld. in leta 1880 (po odbitji 22,553.400 gld. vkupnih hipotek): 267,229.104 gld., tedaj v vsih treh letih skupaj 817,465.738. Od teh odpade na obremenjenje:

1. vsled hipotekarnega

posojila 1878	169,858.874 gld. ali 58·1 odstotkov.
1879	134,403.338 " " 52·1 "
1880	145,074.677 " " 54·3 "
Skupaj	<u>449,336.887 gld. ali 55·0 odstotkov.</u>

2. vsled ostalih zneskov

kupnin 1878	40,738.706 gld. ali 13·9 odstotkov.
1879	38,919.050 " " 15·1 "
1880	42,929.462 " " 16·1 "
Skupaj	<u>122,587.218 gld. ali 15·0 odstotkov.</u>

3. vsled družih pogodb 1878 31,697.785 gld. ali 10·8 odstotkov.

1879 37,619.573 " " 14·6 "

1880 35,047.911 " " 13·1 "

Skupaj . . . . . 104,365.269 gld. ali 12·8 odstotkov.

4. vsled opravičenih predznamb (prenotacij)

in eksek. vknjižeb 1878 . . . . . 28,218.645 gld. ali 9·8 odstotkov.

1879 . . . . . 24,619.912 " " 9·5 "

1880 . . . . . 20,083.525 " " 7·5 "

Skupaj . . . . . 72,922.082 gld. ali 8·0 odstotkov.

5. vsled dedinskih razdelitev

in sporočil 1878	21,626.618	gld. ali 7·4	odstotkov.
1879	22,534.133	” ” 8·7	”
1880	24,094.529	” ” 9·0	”
Skupaj	68,254.280	gld. ali 8·3	odstotkov.

Zastavni dolgovi vsled posojil, v varstvo ostalih zneskov kupnin, potem dedinskih delov in sporočil so se primeroma do prejšnjega leta tedaj nekoliko povečali; temu nasproti so se pa zastavni dolgovi „vsled družih pogodb“ — največ zavarovanja za razglāšene kredite pri bankah, za sprejete dote itd. — potem zastavni dolgovi vsled opravičenih predznamb in eksek. vknjižb znižali. Posebno zadnja in nedvomljivo najhujša vrsta zastavnih dolgov kaže od 1876, v katerem letu je svota opravičenih terjatev in eksek. vknjiženih zastavnih dolgov v tem deceniji največja bila, nepretrgano in precejšno pomanjševanje. Po povedbah zemlje-knjižnih uradov znašalo je število novo vknjiženih zastavnih dolgov vsled :

	opravičenih predznamb	eksekutivnih vknjižb	skupaj
1876	5,386.063	gld. 27,934.270	gld. 33,320.333
1877	3,270.252	” 28,866.668	” 32,136.920
1878	2,571.326	” 25,647.319	” 28,218.645
1879	2,791.099	” 21,828.813	” 24,619.912
1880	12,555.975	” 17,927.550	” 20,083.525

„Statistische Monatschrift“. Dr. W.

**Kompenzacija v smislu §. 1438 in 1442 obč. drž.
zak. in dv. dekr. 22. junija 1836, št. 145.**

Na tožbo Jožefa P. de pr. 24. junija 1812, št. 590 je c. kr. okr. sodn. v B. z razsodbo 27. februarja 1882, št. 1390 za pravo spoznala: Toženi Andrej F., cesijonar Jožefa T. je dolžan spoznati, da je njemu po razsodbi 6. novembra 1881, št. 7204 zoper tožnika prisojena terjatev 110 gld. s. p, vsled kompenzacije ugasnila, da se ima torej vsled odloka 16. januarja 1882, št. 347 za to terjatev

zoper tožnika privoljena eksekucija ustaviti, in da je dolžan tudi povrniti sodne stroške itd.

Razsodba se opira na sledeče

razloge:

Jože T. je bil dolžan Jožetu P. več terjatev, ki so bile vknjižene na njegovih posestvih. Ko je Jože P. za izterjanje dolga iz sod. poravnave dne 28. aprila 1874, št. 3749 od 159 gld. 78 kr. s. p. eksekviral zastavljena zemljišča in ni hotel spoznati plačil, katere mu je baje nasprotnik na račun dajal, ga je poslednji tožil, da spozna ter mu povrne to, kar je on P.—ju dajal. Z razsodbo od 6. novembra 1881, št. 7204 je bil Jože P., ker pri dotični razpravi svojih terjatev compensando ni ugovarjal, obsojen plačati Jožetu T. znesek 110 gld. s. p. kot odškodnino za to, ker je več let vžival več dolžnikovih parcel.

To terjatev odstopil je Jože T. z cesijo 12. decembra 1881 Andreju Fr., kateremu se je vsled odloka od 16. januarja 1882, št. 347 proti Jožetu P. eksekucija privolila.

Jože T.—eva zemljišča so bila dne 14. januarja 1881 eksekutivno prodana. Ker tožnikova terjatev 159 gld. 78 kr. s. p. po dokazu razdelilnega odloka od 20. avgusta 1881 s skupilom ni bila pokrita, je vložil proti Andreju F. tožbo 24. januarja 1882, št. 590 trdeč, da se je terjatev 110 gld. z ono od 159 gld. 78 kr. pobotala in da se mora torej privoljena eksekucija ustaviti.

Ako se pomisli, da se po §. 1438 drž. zak. resnične in enakovrstne terjatve, kadar si pridejo nasproti, pobotajo ali kompenzirajo in ugasnejo kakor s plačilom, ako se dalje pomisli, da sta pričujoči dve terjatvi resnični in enakovrstni, da je tožnikova terjatev večja in stareja kakor toženčeva, da ima kompenzacija moč že takrat, kadar se snide z nasprotnikovo terjatvo, da je torej terjatev 110 gld. ugasnila ter je Jože T. ni mogel veljavno drugemu odstopiti, in ako se slednjič pomisli, da sme dolžnik po §. 1442 drž. zak. tudi nasproti cesijonarju ono terjatev uračuniti, katero je imel ob času odstopa pri prvem upniku, — je tožba opravičena.

C. kr. nadsodnija v Gradci je z razsodbo 5. aprila 1882, št. 4036 tožbo odbila iz sledečih

razlogov:

Tožnik se sklicuje na že ob času obstoječo terjatev, ko se je bila pravda med Jožetom T. in Jožetom P. zaradi pozneje Andreju Fr. odstopljene terjatve že pričela, in katero bi bil tedaj sedanjí tožnik lahko takrat compensando ugovarjal. Ako se pa tožnik pravice kompenzacije nasproti Jožetu T. ni poslužil ter je poslednji zadobil razsodbo od 6. novembra 1881, št. 7204, s katero se je pozneje Andreju Fr. cedirana terjatev za resnično spoznala, ima to ravno tisto moč, kakor če bi bil tožnik nasproti cesijonarju terjatev v smislu §. 1396 drž. zak. za resnično spoznal. Po tej razsodbi se torej tožnik ne more več poslužiti pravice kompenzacije. Okoliščina, da si pridete dve terjatvi nasproti, da pač pravico, kompenzacijo zahtevati, a terjatvi še le tedaj ugasnete, ako se je ta pravica zahtevala. Tožba je torej in posebno z ozirom na dvor. dekr. 22. junija št. 145 zb. just. zak. neopravičena, ker more le faktum, ki sledi razsodbi, prouzročiti, da se na podlagi te razsodbe dovoljena eksekucija ustavi.

V svojej reviziji je tožnik posebno poudarjal, da je bil tožbi Jožeta T. v prvi vrsti le namen, da se razsodi, koliko ima nasprotno on od Jožeta P. terjati, da je T. vse prav za prav le na račun tožnikovih terjatev dajal in da tožnik v prvi pravdi zlasti zaradi terjatve 159 gld. 78 kr. ni compensando ugovarjal, ker takrat še ni vedel, ako bo s skupilom zastavnih zemljišč pokrita.

C. kr. najvišje sodišče je potem z razsodbo od 7. junija 1882, št. 6106 nadsodnijsko razsodbo potrdilo iz sledečih

razlogov:

Z razsodbo od 6. novembra 1881, št. 7204 je terjatev Jožeta T. proti Jožetu P. v znesku 110 gld. dokazana. To terjatev je T. vsled cesije 12. decembra 1881 Andreju Fr. odstopil in poslednji z odlokom 16. januarja 1882, št. 347 eks. rubežen in cenitev premičnine proti Jožetu P. zadobil.

Temu nasproti je na podlagi sodn. poravnave 28. aprila 1874, št. 3749 terjatev Jožeta P. proti cedentu Jožetu T. v znesku 159 gld. 78 kr. dokazana. Da bi eksekucijo ustavil, se posluži P. ugovora kompenzacije z uporno tožbo in hoče to doseči s svojo nasprotno terjatvo. — Po kompenzaciji dolžnosti pač nehajo in ta moč sega tudi nazaj. A terjatev ne neha sama ob sebi, ako obstoji

nasprotna terjatev in kolikor se zneski obeh terjatev pokrijejo, ampak treba je, da se jeden obeh upnikov na to sklicuje. Akoravno se v §. 1443 drž. zak. kompenzacija „ugovor“ imenuje, vendar ne sledi iz tega, da se ne more s tožbo zahtevati.

Tudi ni dvomiti, da je med eksekucijo dovoljen ugovor kompenzacije in sicer tudi z uporno tožbo. Ker pa le čini (facta), ki sledé razsodbi ali sodn. poravnavi, prouzročijo, da neha eks. pravica (dvor. dekr. 22. junija 1836, št. 145), je razvidno, da ne more dolžnik vsake terjatve, ki ima lastnosti §. 1438, s terjatvo, zaradi katere se je eksekucija pričela, kompenzirati. Čin, na katerega se sklicuje tožnik, je obstal že pred razsodbo, na podlagi katere se je Andreju Fr. privolila eksekucija. Razun tega bi se bil Jože P. pravice kompenzacije lahko v prvi pravdi poslužil. Ker torej tožnikova terjatev ni še le po razsodbi 6. novembra 1881 oziroma po dotični razpravi nastala, se je morala tožba odbiti ter nadsodn. razsodba potrditi.

—r.

Kdaj naj se zatoženca k lokalnemu ogledu (§. 254 kaz. pr. r.) pokliče? 2. Kdaj se sme privatni udeleženec kazenski obravnavi pridružiti (§. 47 kaz. pr. r.)? 3. Načelo, kako naj sodišče razsodi o predlogih, da naj se nove priče povabijo. 4. Presoja zdravniških mnenj po novih zdravnikih (§. 126 kaz. pr. r.). 5. Specijaliziranje glavnega vprašanja (§. 318 kaz. pr. r.).

Zjutraj dne 17. julija 1876 odpeljal se je Henry Perreau, imenovan de Tourville, s svojo soprogo od gostilne v Spondinigu na Stilsfer Joch, je zajuterkoval ob pol 12. uri v Trafoi-ju ter dospel ob 2. uri na Franzenshöhe. Tam si je dal vina k vozu prinesiti, ter se potem odpeljal proti Ferdinandshöhe, najvišjemu mestu ceste proti Bormio. — Komaj pa so polovico pota za sabo imeli, ko Tourville opomni, da je prepozno, da bi se na vrh vozili. Zaradi tega peljali so se zopet nazaj in so bili ob 3. uri zopet na Franzenshöhe. Tourville tu zapove, naj se konji v hlev denejo

ter jedno uro kermijo, ker bodeta on in njegova žena peš šla. Na hlapčevo opazko, da imajo krmo za konje v Trafoi-ju in da se hoče tjakaj naprej peljati, izrazil se je Tourville, da je s tem zadovoljen. On in žena šla sta raz voza, voz se je odpeljal in sedaj sta bila sama na cesti, ki vodi po hribu doli v velikih ovinkih. Voz dospel je proti pol 5. uri zvečer v Trafoi, in za jedno uro prišel je tudi Tourville tja, toda sam. Tu zahteva vina, povpraša po svojem hlapcu ter pravi, da je njegova žena pala ter se na sencih poškodovala. Pozneje opazi, da je njegova žena predaleč ven na skalo stopila in doli pala. Za pol ure odpravi se z nekaterimi možmi in z vozom na pot, da svojo ženo nazaj pripelje. Njo najdejo v ozki strugi brezzavedno ležečo. Tourville ostane, ko mu to poročajo, v vozu in ponudi možem, ako mrtvo ženo iz brezdna prineso, najprvo 100 gld., potem pa 200 gld. Finančni nadstražnik, Janez Zoller, kateri se je v vozu tudi tjakaj pripeljal, s tem ni zadovoljen ter zapove, vse stvari na mestu pustiti. Sumničil je, da je mož svojo soprogo usmrtil. Pričela so se sodnijska preiskavanja in v teku teh izrazil je Tourville svoje mnenje, da je njegova soproga zaradi tega v prepad poskočila, da bi sama sebe usmrtila. Ogled in mnenje skušencev ni dalo dosti pogojev, da bi bili mogli Tourville-ja kakega hudodelstva obdolževati, katero bi bil nad svojo soprogo učinil. Preiskavanja so se nehala. Pozneje prišli so z Angleškega po oficijalnem potu akti, kateri so sum proti Tourville-ju še bolj opravičevali in kateri so prouzročili, da se je preiskavanje zopet pričelo. Sodni zdravniki so sedaj izpovedali, da žena Tourville-jeva ni niti slučajno, niti vsled samoumora umrla, temveč le po vplivu svojega spremljevalca. Državno pravdnništvo je pri sodišči v Bozenu zatožbo vložilo, da je Tourville dne 16. julija p. l. popoldan na cesti med Franzenshöhe in Trafoi s svojo soprogo Madelaine, rojeno Miller z namenom, da jo usmrti, zavratno in s silo tako hudo ravnal, da je iz tega njena smrt sledila, in da je vsled tega po §. 136. kaz. zak. kaznjivo hudodelstvo zavratnega umora v smislu §§. 134 in 135, št. 1 kaz. zak. učinil. Javna obravnava pričela se je dne 18. junija t. l. in se je dne 2. julija t. l. z rzsodbo končala, ki je zatoženca krivega spoznala. Že pri začetku obravnave predlagal je dr. Markbreiter kot zagovornik zatoženca, da mora Elise Thompson, katera je bila po svojem pooblaščenču dru. Grobmayer-u kot privatna udeleženka

navzoča, sodiščne zapustiti, ker privatnega vdeleženca v tem procesu ni. Državno pravdnništvo in privatna udeleženka protivila sta se temu predlogu, in sodišče mu ni privolilo. „Kajti, akoravno imajo od zagovornika navedeni uzroki pravico do zahtevanja, da se na nje ozir zemlje in akoravno je mnenje zagovorništva ob jednom tudi mnenje zborne kamore tega sodišča, vender je v tej stvari že nadsodnijska razsodba (J. Nr. 209), na katero se je sodišče ozirati moralo. Tudi zahteve privatne vdeleženke do sedaj še niso znane, da bi se mogle pretehtavati.“ Sodišče je koncem obravnave jedno glavno in jedno dodatno vprašanje predložilo. Glavno vprašanje se glasi: „Ali je T. kriv, da je dne 16. julija p. l. popoldan na cesti med Franzenshöhe in Trafoi s svojo soprogo Madelaine Miller z namenom, da bi jo usmrtil, tako hudo ravnal, da je iz tega njena smrt sledila?“ Dodatno vprašanje se glasi: „Ali je bil umor zavraten?“ Dr. Markbreiter prosil je po prečitanih teh dveh vprašanj za besedo ter je predlagal, da naj se na podlagi §. 318. kaz. pr. r. v prvo vprašanje posebne okoliščine čina po času, kraju in predmetu natančneje vzprejmejo in precizirajo. Državni pravdnik mu je na to odgovoril, da je v glavnem vprašanji vse po §. 318. kaz. pr. r. zapovedano ter je predlagal, naj se vprašanje pusti, kakor je. Po končanem posvetovanji sodišč naznanil je predsednik sklep, „ker se mora po §. 318. kaz. pr. r. glavno vprašanje na to napeljati, ali je zatoženec kriv, da je čin, na kojega se zatožba opira, res zvršil; ker se morajo po zgorejšnjem paragrafu v glavnem vprašanji vsi zakoniti znaki kaznjivega dejanja navesti in posebne okoliščine čina po času, kraju in predmetu toliko pridjati, kolikor je v natančno zaznamenovanje čina potrebno; ker so v predležčem glavnem vprašanji vsi zakoniti znaki hudodelstva umora po §. 134. kaz. zak. natanko zaznamenovani; ker so posebno okoliščine čina po času, kraju in predmetu tudi, kolikor se more v predležčem slučaju o natančnejih okoliščinah govoriti, navedene; ker se natančnejše okoliščine navesti ne morejo in ker bi tako predrugačeno vprašanje le porotnike motilo: ne more se predlogu zagovorništva pritrčiti.“ — Porotniki so glavno vprašanje z 11 glasovi proti 1 potrdili, na kar je potem sodišče zatoženca zaradi zavratnega umora soproge k smrti na vislicah obsodilo. — — Proti tej razsodbi vložil je dr. Markbreiter pritožbo ničnosti ter jo je opiral na §. 344, št. 5, 4, in 6 kaz. pr. r.

1. Sodišče je proti njegovemu predlogu dra. Grabmayer-a kot pooblaščenca privatne udeleženke Elise Thompson k obravnavi dopustilo. Razun zastopnika javne zatožbe pa se ne sme nobeden preganjanja zatoženca udeleževati, kateri ni bil vsled onega čina, na katerega se zatožba opira, v svojih pravicah žaljen. Le v svojih pravicah žaljeni sme se z iskanjem dokaznih sredstev, z vplivanjem na tek dokazne obravnave, z direktnimi predlogi itd. kazenskopravnega preganjanja udeleževati. V predležem slučaju se tako imenovani privatni udeleženec v svoji vlogi (J. Nr. 195.) še izrekel ni, da je v svoji pravici žaljen; dalje da hoče le v slučaju, ako se T. obsodi, njegovo dedinsko nevrednost dokazati. Ta se tedaj kot privatni udeleženec ni smel dopustiti (§. 344, št. 5 kak. pr. r.).

2. Sodišče od zagovorništva predlaganih prič ni poklicalo in zaslišalo. Zagovorništvo se v tej stvari sklicuje na vse one priče, katere je deloma še pred glavno obravnavo pri svetovalski kamori, deloma vsled nepovoljnega rešenja svetovalske kamore pri glavni obravnavi sami večkrat, deloma v novič predlagalo. Sodišče ni bilo opravičeno kar naprej izpovedbe prič nebistvene imenovati. Bistvenost ali nebistvenost mora biti predmet razprave pri glavni obravnavi; za sklepanje sodišča v tej stvari mora le načelo veljati, ali se more prihod priče k sodnji prilično zvršiti ali ne; pogoj, ki se pri vseh od zagovorništva predlaganih pričah nahaja. Le primeroma kaže zagovorništvo na to, da se priče Avgust Natje, dr. Knoflach in Tolie niso povabile, akoravno bi bile o važnih istinitostih govorile. (§. 344, št. 5. kaz. pr. r.).

3. Tudi predlog zagovorništva, naj se novi zdravniški zvedenci povabijo in izprašajo, je sodišče proti jasni zapovedi §§. 125, 126 in 248 kaz. pr. r. zavrglo, akoravno je bilo mnenje sodnih zdravnikov dra. Profanter-ja in dra. pl. Zallinger-ja v nasprotji s prvim mnenjem skušencev dra. Zimmeter-ja in dra. Flora, in akoravno so sodni zdravniki še celo s svojimi lastnimi v preiskavi izpovedanimi in natanko motiviranimi mnenji v najgotovejša nasprotja zašli (§. 344, št. 5. kaz. pr. r.).

4. Sodišče je imelo z vsemi udi tega sodišča in porotniki na Stilsfer Joch-u ogled, in ni samo proti predlogu zagovorništva zatoženca od tega ogleda izključilo, marveč tudi izida tega ogleda pri glavni obravnavi ni konstatiralo, tedaj tudi zatožencu ne naznanilo, akoravno je to po §. 250 kaz. pr. r. pri drugačni ničnosti

zapovedano. Ogleđ bil je jedno najodločnejših dokaznih sredstev pri vsej glavni obravnavi; zatoženec se tedaj od onega ni smel izključiti (§. 344, št. 4 in 5 kaz. pr. r.).

5. Sodišče dalo je proti koncu glavne obravnave nek „Affidavit“ polkovnika Oubry-ja v kvar zatoženca prebrati, čeravno v jedni prejšnjih dob procesa vsled ugovora prečitanje dotičnih izpovedeb specijelno z ozirom na J. Nr. 236 ni dovolilo (§. 344, št. 3. kaz. pr. r.).

6. Glavno vprašanje se ne vjema z zapovedjo §. 418. kaz. pr. r.; ono ne obsega tega, kar naj je zatoženec prav za prav storil. Ne če je zatoženec tako ravnal, je predmet vprašanja, ampak le natančno zaznamovanje, kako da je ravnal. Predlog zagovorništva, naj se glavno vprašanje bolj konkretizira, se je po krivici zavrgel (§. 344, št. 6. kaz. pr. r.).

(Dalje prihodnjič.)

O pravni terminologiji.

(Dalje.)

Entsagen, odreči se.

Entsagung, odrečenje.

Entschädigen, odškoditi.

Entschädigung, odškodba.

Entschädigungs-, odškodni.

„ -Anspruch, odškodbe pravica.

„ -Art, odškodni način.

„ -Ausmittlung, izmera odškodbe.

„ -Betrag, odškodni znesek.

„ -Bürge, odškodni porok.

„ -Capital, odškodna glavnica (kapital).

„ -Erkenntniss, razsodba o odškodbi.

„ -Frage, odškodno vprašanje.

„ -Klage, odškodna tožba.

Entscheiden eine Streitsache, razsoditi o prepirni zadevi.

Entscheidungs-, razsodni.

„ -Grund, razsodni uzrok.

Entschluss, sklep.

Erbe, dedič.

Erb-, Erbs-, dedinski.

- » -Anfall, dedinski pripad.
- » -Antretung, nastop dedščine.
- » -berechtiget, k dedščini opravičen.
- » -Einantwortung, dedinska prisoja.
- » -Erklärung, dedinska oglasba.
- » -fähig, k dedinstvu sposoben.
- Fähigkeit, dedovanja sposobnost.
- » -Erbfall, dedovanja slučaj.
- » -Folge, dedinsko nasledstvo.
- » -Folgeordnung, dedinski nasledni red.
- » -Genoss, sodedič.
- » -Interessant, dedinski deležnik (interessant).
- » -lasser, zapustnik.
- » -Pacht, dedinski zakup.
- » -Pachter, nadslednji zakupnik.
- » -Pachtherr, naslednji zakupodavec.
- » -Pachtvertrag, dedinsko-zakupna pogodba.
- » -Pachtzins, dedinska zakupnica.
- » -Recht, dedinsko pravo.
- » (im subjektiven Sinne), dediška pravica.
- » -Theil, dedinski del.
- » -Verhandlung, dedinska obravnava.
- » -Vertrag, dedinska pogodba.
- » -Zins, dedinska dača.
- » -Zinsmann, dedinsko-obrestni vžitnik.
- » -Zinsvertrag, dedinsko-obrestna pogodba.

Erbin, dedičinja.

Erbieten, sich zu etwas, ponuditi se k čemu.

Erblich, dedinski.

Erblos, brezdedični.

Erbschaft, dedščina.

Erbschafts-, dedščinski.

- » -Antretung, dedščinski nastop.
- » -Auseinandersetzung, dedščinsko deljenje.
- » -Einantwortung, dedščinsko prisojenje.

Erbschafts-Gläubiger, dedščinski upnik.

„ -Kauf, dedščine kup.

„ -Käufer, dedščine kupec.

„ -Klage, dedščinska tožba.

„ -Masse, dedščinska masa.

„ -Schuldner, dedščinski dolžnik.

Erdenklich, mogoč.

„ auf was immer für erdenkliche Art, na kakorkoli mogoč način.

Ereigniss, dogodljaj.

Ererben, pridedovati.

Erfahrung, izkustvo.

Erfliessen, iziti.

„ ein Urtheil ist erflossen, rabsodba je izšla.

Erfolglassung, izplačba, izročitev.

Erforderniss, potrebnost, svojstvo.

Erfüllen, izpolniti, izvršiti.

Erfüllung, izpolnitev, izvršba.

Erfüllungseid, dopolnilna prisega.

„ -Stempel, dopolnilni kolek.

Ergänzen, dopolniti.

Ergänzung, dopolnitev.

Ergänzungs-, dopolnitni.

„ -Bestimmung, dopolnitna odredba.

Ergehen, iziti, izdati.

Erhalten, izdržati.

Erhaltung, izdržavanje.

Erhaltungs, izdržni.

„ -Kosten, izdržanja stroški.

Erkennen, über etwas, rabsoditi o čem.

„ auf etwas, rabsoditi na kaj.

„ für Recht erkennen, za pravo rabsoditi.

Erkenntniss, rabsodba.

Erklären, izjaviti, izreči.

„ einen zum Erben, imenovati si dediča.

„ einen für wahnsinnig, spoznati koga za blaznega.

Erklärung, izjava, izrek.

Erkundigen, poizvedeti.

- Erkundigung, poizvedba.
Erlag, vložba.
Erlags-, vložni.
    „ -Gebühr, vložnina.
    „ -Gesuch, vložna prošnja.
Erlass, izdanje, ukaz.
Erlassen, izdati, odpustiti, oprostiti.
Erlauben, dopustiti.
Erlaubniss, dopuščenje.
Erläuteren, razjasniti.
Erläuterung, razjasnenje.
    „ (im Rechnungsprozesse) razjasnenje.
Erledigen, rešiti.
Erledigung, rešenje.
Erlegen, vložiti, položiti.
Erleger, vložnik.
Erlegung, vložitev, položitev.
Erleiden einen Schaden, škodo trpeti.
Erliegen, ležati.
Erlöschen, minuti, ugasniti.
    „ ein erloschenes Recht, ugasnjena pravica.
Ermächtigen, pooblastiti.
Ermessen, razvideti, sprevideti.
Ernähren, živiti, rediti, hraniti.
Ernährer, reditelj.
Ernennen, imenovati.
Errichten, narediti, napraviti, ustanoviti.
Errichtungs-, ustanovitni.
Ersatz, povračilo.
Erscheinen, priti.
    „ bei der Tagsatzung, priti k dnevu.
    „ eine erscheinende Parthei, došla stranka.
Ersichtlich, očitno, razvidno, vidno.
Ersitzen, priposestovati.
    „ ersessenes Recht, priposestovana pravica.
Ersitzung, priposestovanje.
Ersitzungszeit, priposestovalna doba.
Ersteher, dražbinski kupec.

- Erstehungspreis, dražbinska kupna cena.
Erstgeborener, prvorojenec.
Erstgeburt, prvorojenstvo.
Erstrecken, podaljšati.
„ eine Tagsatzung, preložiti dan.
Erstreckungs-, preložni.
„ -Bescheid, preložni odlok.
Erstrichterlich, prvosodni.
Ersuchschreiben, prosivni list.
Ertrag, dohodek.
Erträgniss, dohodnina.
Erwachsen, in Rechtskraft, stopiti v pravno moč.
Erwägen, premisliti, uvaževati.
Erwägung, uvaževanje.
Erweisen, dokazati.
Erweislich, dokazljiv.
Erziehung, izreja, odgoja.
Erziehungs, odgojni.
„ -Anstalt, odgojivnica.
Execution, eksekucija, izvršba.
Executions-, eksekucijski, izvršbeni.
„ -Gesuch, eksekucijska prošnja.
„ -Klage, eksekucijska tožba.
Executiv, eksekutivni.

F.

- Fabrik, tovarna.
Fabrikant, tovarnar.
Fabriks-, tovarniški.
Fach, stroka.
Fachmann, strokovnjak.
Faktura, faktura.
Fakturenbuch, fakturna knjiga.
Fakultät, fakulteta.
Fähig, sposoben, zmožen.
„ executionsfähig, eksekviren, izvršljiv.
Fähigkeit, sposobnost, zmožnost.
Fahrendes Gut, premakljivo blago, dobro.

- Fahrnisse, premakljivosti.
Fahrt, vožnja.
Fahrweg, kolovoz, vožnja pot.
Fällig, zapaden.
Falscher Eid, kriva prisega.
Familie, rodbina, obitelj.
Familien-, rodbinski, obiteljski.
Faustpfand, ročna zastava.
Fehler, nedostatek, hiba, pomanjkljivost.
Fehlerhaft, nedostatni, pomanjkljiv.
Feilbieten, z dražbo prodati.
    „ öffentlich, prodati po javni dražbi.
Feilbietung, dražba.
Feilbietungs-, dražbeni.
    „ -Bedingnisse, dražbeni pogoji.
    „ -Edikt, dražbeni oglas.
    „ -Frist, dražbeni obrok.
    „ -Tagfahrt, dražbeni dan.
Feld, polje.
Feld-, poljski.
    „ -Dienstbarkeit, poljska služnost.
Felonie, felonija.
Ferien, počitnice.
Fertigung, podpis.
Fideicommiss, fidejikomis.
Eideicommiss-, fidejikomisni.
    „ -Anwärter, pričakovalec fidejikomisni.
Fideicommissarisch, fidejikomisarično.
Findelhaus, najdenišnica.
Findelkind, najdenec.
Finden, najti.
Finder, najdenik.
Finderlohn, najdenina.
Firma, firma.
Firmaführer, firmovodja.
Firmazeichnung, firme podpis.
Fischereirecht, ribolovno pravo.
Fischereiordnung, ribarski red.

Fordern, terjati.
Forderung, terjatev.
Fracht, tovor.
Fracht-, tovorni.
„ -Brief, tovorni list.
„ -Fahrer, tovornik.
„ -Gut, tovor.
„ Lohn, tovornina.
Fragestück, vprašavni člen.
Fremd, tuj.
Frist, obrok, rok.
Fromme Legate, pobožna volila.
Frucht, plod.
Fruchtbringend, plodonosni.
Fruchtgenuss, vžitek.
Fruchtniesser, vživalec.
Fruchtniessung, vživanje.
Fuhrlohn, vožnina.
Fund, najdba.
Fusssteigrecht, pravica do steze.

G.

Garantie, garancija, poroštvo.
Gatte, zakonski mož.
Gattin zakonska žena.
Gebärhaus, porodnišnica.
Gebäude, poslopje.
Gebrauch, raba.
Gebühr, pristojbina.
Gedächtniss, spomin.
„ ewiges, večni spomin.
Gedenkman, pametnik.
Gegenausführung, protiizvedba.
Gegenavisirung, proti izrečenje.
Gegenbeweis, nasprotni dokaz.
Gegenforderung, nasprotna terjatev.
Gegenleistung, nasprotna činitev.
Gegenrechnung, nasprotni račun.

- Gegenschlussrede, nasprotni konečni govor, konečni protigovor.
Gegenschlusschrift, nasprotni konečni spis, konečni protispis.
Gegentheil, protivnik, nasprotnik.
Gegner, zopernik.
Geklagter, toženi, toženec.
Gemeinschaft, skupnost.
    „   des Eigenthums, lastinska skupnost.
    „   der Güter, dobra skupnost.
Genossenschaft, družba.
Gepflogenheit, običaj.
Gepräge (der Münzen), kov.
Geräthschaft, oprava.
Gericht, sodišče, sodnija.
Gerichtsbarkeit, sodna oblast.
Gerichts-, sodni, sodnijski.
    „   -Kosten, sodni stroški.
    „   -Ordnung, sodni red.
    „   -Sprengel, sodni okraj.
    „   -Stand, sodništvo.
Geschenk, dar.
Geschenkegeber, darilec.
Geschenknehmer, obdarjenec.
Geschwisterkind, bratranec, bratranka, sestričnik, sestričina.
Gesellschaft, društvo.
    „   Handels-, trgovinsko društvo.
Gesellschafter, družbenik.
Gesellschaft-, društveni.
    „   -Contract, društvena pogodba.
Gesetz, zakon.
Gesetz-, zakoniti.
    „   -Buch, zakonik.
    „   „   bürgerliches, državljanski zakonik.
    „   -Geber, zakonodajec.
    „   -Gebung, zakonodajstvo.
    „   -Kraft, zakonita moč.
    „   -los, brezzakonito.
    „   -mässig, zakonito.
    „   -Mässigkeit, zakonitost.

- Gesinde, družina.
Geständniss, priznanje.
Gestehungskosten, pridobitni stroški.
Gewähr, dobrostojnost.
Gewähr leisten, izreči dobrostojnost.
Gewerbe, obrt.
Gewerke, rudarski deležnik.
Gewinn, dobiček.
Gewissensvertretung, vesti zastopanje.
Girant, žirant.
Giratar, žiratar.
Giriren, žirirati.
Girirung, žiriranje.
Gläubiger, upnik.
Glücksvertrag, pogodba na srečo.
Gnadengehalt, pomilovina.
Grad der Verwandtschaft, koleno.
Gränze, meja.
Gränz-, mejni.
    » -Begehung, meje obhod.
    » -Berichtigung, meje poprava.
    » -Beschreibung, meje popis.
    » -Besichtigung, meje pregled.
    » -Stein, mejnik.
Grosseltern, ded in babica.
Grossenkel, pounuk.
Grossjährig, polnoletni.
Grossjährigkeit, polnoletnost.
Grundbuch, zemljiščna knjiga.
Grundbuchsekstrakt, zemljišno-knjižni izpisek, ekstrakt.

(Dalje prihodnjič.)

O višjih upravnih oblastnijah.

Pri višjih oblastnijah pogreša se redkokrat volja, pravico skazovati strankam ter ž njimi spodobno ravnati. Sploh je znano, da se vljudnost pri oblastnijah ondi večja nahaja, kolikor višja je njihova stopinja, in ne more se tajiti, da to razmero reč sama tako nanaša.

Kdor se redkokrat in z isto boječnostjo prosi, ki izvira iz čutstva višje službe in osebnega neznanja, temu se ni treba truditi, da si zadobi veljavo, tudi se mu nihče očitno in trdovratno ne upira. On ima tedaj malokdaj priliko, osorno spregovoriti; podložni uradnik pa, ki je vsaki dan v dotiki z rečmi in osobami zoperne vrste, ni redkokrat prisiljen, z oostrostjo ravnati in ravno zaradi tega veliko težje v eni meri ravna. Nevljudnost, samovoljnost in oostrost je ravno zbog tega pri višjih oblastnijah tudi veliko večja napaka, kakor pri nižjih.

Posebna napaka višjih oblastnij obstoji tembolj v pomanjkanji neposrednega poznanja in zmožnosti opravila, v tičanji v spisih in navadnih oblikah in v prizanašanji in slabosti zoper resnične napake njihovih podložnih.

Če se v življenji še nikakor ne zadosti izurjenim in stano- vitnim možem višje službe podeljujejo in ako se jim primore, da se iz spisov in pisarničnih opravil povzdignejo na stopinjo glasovalcev, vendar ne more biti nasledek drugačen. Ta dejanja se vresničujejo; kdor ume spisom dajati poročevalcu všečno obliko in podobo, ta je izvrsten uradnik. Lastnemu živemu pogledu v zvezo razmer nadomestuje naučena šolska teorija ali enostransko razumenje v upravnih zadevah vedno raztezljivih postav, in vladna uredba gre svojo pravilno uredno pot. Cele gore papirja se popišejo, ne da bi se reči posebno naprej spravile, in le mnogokrat in posebno pri najpridniših delavcih se z malenkostmi, navadnimi oblikami in manjšimi rečmi popolnoma pozgubi prosti pogled v zvezo in namen reči.

Ravno tako se tudi s podložnimi ravna.

Prav za prav je pravo ravnanje s podložnimi glavna naloga višjih oblastnij. Ako so v upravnih opravilih le pravi ljudje na svojem mestu, se jim zna komaj prevelika prostost dovoliti. Vse

bode vedno najboljše šlo, ako dela reči zmožen zanesljiv človek in sicer s prostostjo, ki je le mogoča.

Povsod bi imele reči večjo veljavo imeti, kakor osebe.

Držati bi se imelo prepričanja, da je nemogoče, opraviлом od zgorej sem dajati pravi tek po ukazih in podukih, ako je človek, ki ima reči oskrbovati, nevoljen ali zanemarjen v glavi ali v srcu. Namesti tega kaže duh naših naredeb, da višja uprava hoče uredovati posamne reči, popravljati pomote v posamnih slučajih, in zavarovati s postavami, in s tem se uradniku vzame veselje in pogum do samostojnega opravila, prisili in zapelje bolj zmožne k onemu sistemu delanja spisov, kjer se potém reči po navadi višjih oblastnij uredujejo, so li primerne ali ne, — spodkopuje se s tem npravstvena službina podlaga in spregledujejo se kar je mogoče tu in tam napake podložnih. Višja oblastnija mora naposled izpred oči zgubiti pravo jedino rodovitno stališče in vedno globokeje zagaziti v nevspešni poskus, dobiti tek opravil, v katerem utegnejo tudi nevedni ljudje kaj dobrega in vspešnega stvariti. Tako nastaja potem to pregledovanje, podučevanje in popravljanje v majhnem in majčkinem, zavoljo česa spisi vedno bolj narašajo, pogled za pomenljive reči vedno bolj temni in se duh celega upravnstva od reči vedno bolj odvrča in na nekoristne oblike obrača.

Zatorej je pri višjih oblastnijah najpotrebniše to, duh neposrednega dela oživeti. To se pa le dá doseči, ako se za delo poklicane osebe v dobrem čutji ohranijo po živem pečanji z možni praktičnega poklica, ne v spisih okamnjenimi.

O poskusu pri telesni poškodbi.

C. kr. deželna sodnija v Ljubljani je z rabsodbo od 28. julija 1882 l., št. 7410 izrekla: J. K., 41 let star, katolik in oženjen, čevljar v L., zakrivel je hudodelstvo težke telesne poškodbe po §. 8, 152, kaz. zak., katero je izvršil s tem, da je dné 16. junija 1881 l. Melhijora Jagerja s čevljarskim nožem v trebuh suniti poskušal, — sicer ne iz nakane usmrtiti ga, pač pa v hudobnem

namenu, pri katerej priliki bi pa bil lahko Melhijora Jagerja težko poškodoval, da ni Jager ročno odskočil, tako da ga je samo na hlače zadel, — da je torej izvršil čin, ki je hotel istinito izvršitev prouzročiti, katera pa je le za tega delj izostala, ker je tuja zapreka vmes stopila; obsodi se torej po §. 154 kaz. zak. pri uporabi §§. 54 in 55 v dvamesečni zapor, poojstren vsak teden s postom, in po §. 389 kaz. proc. reda v stroške.

Razlogi.

Dne 16. junija 1881, zvečer, nastal je mej J. K. in Anton Jagerom prepir. Pri tem je prvi zadnjemu očital, da mu ženo zapeljuje. Po tem očitani razkačen, planil je Jager proti K., ki se je takoj v beg podal. Ali K. se je kmalo povrnil, ter prinesel s sabo čevljarski nož, in hotel z njim Jagra napasti. Po vrišu, ki je pri tem nastal, opozorila sta se Anton Jagrova sinova, ter sta, boječ se za svojega očeta, ravno v hipu na mesto prihitela, ko je K. dvignil roko z nožem, da bi sunil Antona Jagra v trebuh, — ali le-ta, ki je bil nekoliko korakov oddaljen, odskočil je ter se sunku odtegnil. K. je potem pograbil sina Melhijorja Jagra za roko ter ga sunil proti trebuhu. Melhijor Jager rešil se je pred zabodbo samo s tem, da se je takoj sklonil ter trebuh nazaj potisnil.

Objektivno je tedaj dokazano hudodelstvo teške telesne poškodbe po §. 152, kaz. zak. Ker je po zapriseženih pričah Melhijoru in Francu Jagru dokazano, da je toženi v istini proti trebuhu Melhijora Jagra s čevljarskim nožem meril, da pa se je letá teški telesni poškodbi samo s tem odtegnil, da se je sklonil; da je potem takem izvršitev hudodelstva samo vsled tuje zapreke izostala; da je dalje sovražni namen razviden iz celega dejanja kakor tudi iz besed, ki jih je zatoženi proti Melhijorju Jagru zakričal, rekoč: „ti si glih tak lump, kakor tvoj oče!“ in ker popolno pijanost, katero zatoženi ugovarja, priče nikakor potrditi niso mogle: se je toženi po §. 8, 152. kaz. zak. obsoditi moral.

K obsodbi po §. 8, 155, a, kaz. zak. se po državno-pravdniškem predlogu sodišče ni moglo odločiti in sicer za tega delj ne:

a) Ker se je sicer pri glavni obravnavi dokazalo, da je toženi sovražni čin sicer v sovražni nakani izvršil, da je torej činil z

„dolus generalis ali indirectus,“ nikakor pa ni dokazano, da je zatoženi v zatožbi dejani čin direktno s kakim v §. 152 kaz. zakona naštetim vspehom, torej s kakim specijelnim dolus-om izvršiti hotel;

b) ker se v predležečem zdravniškem „mnenji“ skušenci o tem niso izrekli, je li orožje, katero je zatoženi v tem slučaju rabil, tako bilo, da splošno nevarnost na življenji prouzročuje. Po tem takem se ravno moment, ki je k uporabi lit. a, §. 155 kaz. zak. neobhodno potreben, nikakor ni dokazal.

Pri določbi kazni ni bilo v ozir jemati nikakega obteževalnega momenta, v oledčavo pa se je štelo, da je čin ostal pri poskusu, pijanost in neomadeževano prejšnje življenje. Ker se tedaj samo oledčevalne okoljščine nahajajo, katere poboljšanje obsojenega po vsej pravici obetajo, smel se je §. 54 kaz. zak. in gledé na nedolžno obitelj tudi §. 55 kaz. zak. v porabo vzeti. Druge določbe v razsodbi opravičujejo se po zakonih, ki so ondi navedeni.

(Dalje prihodnjič.)

Sodelovanje občinskih uradov pri zvrševanju gozdnega zakona.

Zvrševanje gozdnega zakona je najprvo, kar se tiče gospodarjenja gledé občinskih in privatnih gozdov, nalog političnih uradov in navlašč za to nastavljenih organov, gledé državnih gozdov pa skrb gozdnim direkcijam in domenskim direkcijam.

Gledé gozdne policije in prestopkov gozdnega zakona kompetentni so politični uradi, ako se pri prestopkih ne uporablja kazenski zakon.

Ker so pa občinski gozdi občinsko imetje in ker imajo privatni gozdi namen, da potrebam za hišo in kmetijo zadostujejo, nastopijo torej pri njihovem oskrbovanji, kakor tudi pri zvrševanju gozdne policije interesi občin, kateri jih morajo do tega nagniti, da pri zvrševanju gozdnega zakona sodelujejo sploh in pa tudi tam, kjer občina direktno ni na to navezana.

Do kam more sodelovanje občinskega predstojništva oziroma rabe gozdnega zakona segati?

Sodelovanje občinskega predstojništva, kojega nalog je že sploh, da na to gleda, da se zakoni spolnujejo, more se raztezati: A) na obdelovanje gozdov; B) na spravljanje gozdnih pridelkov; C) na to, da zabrani in pogasi gozdne požare in D) na zabranitev pred škodo po merčesih.

A. Obdelovanje gozdov.

Na kaj se mora posebno gledé obdelovanja gozdov gledati?

Gledé obdelovanja gozdov mora se posebno na zakonite predpise paziti in sicer predpise: 1. o uporabi gozdnega zemljišča; 2. o pogozdovanji; 3. o opustošenji in nevarnostnem ravnanji z gozdi; 4. o gozdnih služnostih; 5. o paši po gozdih; 6. o pridobivanji lesa in stelje ter odkazovanji; 7. o prepovedi in 8. o razdelitvi gozdov.

1. Uporaba gozdnega zemljišča.

Na kaj se mora gledé uporabe gozdnega zemljišča gledati?

Brez dovoljenja ne sme se nobeno gozdno zemljišče lesoreji odtegniti in v druge namene porabiti.

To dovoljenje podeljuje pri državnih gozdih ministerstvo za poljedelstvo. Pri občinskih in privatnih gozdih pa politični urad. Privatno-pravnim ugovorom, ki bi tukaj nastali, naj se pravna pot odkáže in do razzodbe ne sme se v gozdu temu samemu v škodo nič spremeniti. (§. 2 gozd. zak.)

Samolastne spremembe na gozdnem zemljišči mora občina političnemu okrajnemu uradu objaviti.

2. Pogozdovanje.

Katere zakonite določbe so za pogozdovanje?

Lastnomočno v druge namene porabljeni deli gozda morajo se v obroku, katerega določijo skušenci, proti zakoniti kazni zopet pogozditi.

Novo posekani deli gozda morajo se pri državnih in občinskih gozdih v petih letih zopet nasaditi.

Od starejših goličav (lazov) mora se vsako leto primerni del pogozditi.

Pri privatnih gozdih morejo se tudi daljši obroki dovoliti.

Deli gozda, ki naj bi v pogozdovanji na vrsto prišli, se po organih gozdnega gospodarstva vsako leto s predpisanimi izkazi predlagajo, od političnega urada potrdijo in tako občinam naznajo. (§. 2 in 3 gozd. zak.)

Opuščeno pogozdovanje mora se temu uradu naznaniti.

Občine naj gozdna semena nabirajo in si sadišča (zeliščne vrte) napravljajo.

V varstvo potrebnega pogozdenja je določeno, da mora pri vseh prodajah lesa v občinskih, privatnih in delnih gozdih (razdeljenih občinskih gozdih) politični okrajni urad kavcijo po gozdnarskem predlogu določiti, katera naj se pri davkariji položi. Od te kavcije se v slučaju opuščenega pogozdenja stroški obdelovanja poravnajo in se sme kavcija le tedaj prodajalcu lesa povrniti, ako se je na njegove stroške izvršeno obdelovanje za tako spoznalo, da je tožba nemogoča.

3. Opustošenje in nevarno ravnanje z gozdi.

Na katere zakonite določbe mora se tukaj paziti?

Noben gozd se ne sme opustošiti, t. j. se ne sme ž njim tako ravnati, da je vsaka daljna lesoreja v nevarnosti ali še celo nemogoča. (§. 4. gozd. zak.)

Ravnanje z gozdom, vsled katerega bi bil sosedni gozd očitno v nevarnosti pred viharjem, je prepovedano. Posebno se mora tam, kjer bi ta nevarnost vsled popolnega izsekanja gozdnega dela nastala, 20 dunajskih sežnjev široka gošča toliko časa pustiti, dokler se sosedni gozd ne izseka.

Na tleh, katera bi se morda pri popolnem posekanji lesa na široko lahko razprhnila, in na strmi, jako visoki legi naj se gozdi le v ozkih vrstah in le polagoma posekujejo in takoj zopet z mladim lesom nasajajo (§. 6. gozd. zak.).

Na bregovih večjih vodâ, ako niso skalnati, potem ob gorskih strminah, kjer se je treba udora bati, sme se lesoreja le z ozirom na to, da se zemlja pred vsako škodo zabrani, gojiti ter rovanje štorov ter izkopavanje korenin le tedaj dovoliti, ako se vsled tega nastalo melinjenje takoj zabrani.

Prestopki proti tem ukazom morajo se političnemu okrajnemu uradu naznaniti.

4. Gozdne služnosti.

Katere zakonite določbe se o tem nahajajo?

Gozdi, kateri so z gozdnimi služnostimi obremenjeni, se morajo ne samo obdržati, marveč se morajo tudi na primeren način obdelovati.

Kako in koliko se smejo taki gozdi rabiti, določuje uradno potrjeni gospodarstveni ris.

Gospodarji takih gozdov morajo opravičencem stelje in lesâ, kar jim gre, po zakonitih določbah v primernem času odkazati in zareji prihranjene kraje s primernimi znamenji odmejiti (§. 9. gozd. zak.).

Kake odgovornosti ima v tem slučaju še posebno občinski predstojnik?

Občinski predstojnik mora opravičencem dan in kraj odmerjenja, kakor tudi po objavi gozdnih posestnikov to naznaniti, da so se zareji prihranjeni kraji odmejili.

K poznejšnjim odmerjenjem so gozdni posestniki le tedaj zavezani, ako nepričakovani dogodki to zahtevajo.

5. Paša po gozdih.

Na katere zakonite določbe se mora glede paše po gozdih paziti?

Paša po gozdih se ne sme zvrševati po delih gozda, ki so v omlajenje določeni, in v katerih bi pasoča se živina škodovala frati, kjer jo je že in kar bi je še prišlo, v drug gozd pa ne več živine pognati, kot je ondukaj potrebne hrane.

Zareji prihranjeni kraji morajo pri doraslih gozdih najmanj šesti del, pri nizkih in srednjih gozdih pa peti del gozda obsegati.

Gozdni gospodarji in k paši opravičeni morajo ali po pastirjih ali pa na kak drug primeren način zareji prihranjene kraje pred živino varovati. Tudi naj se živina, kolikor je to mogoče, ne pase raztresena, ampak skupno. Živina naj se goni v gozd z ozirom na to, da se gozd ne poškoduje, in po potrebi tudi po stranskih potih (§. 10. gozd. zak.)

Katere kazenske določbe in kako postopanje obsega gozdni zakon glede neopravičene paše?

Neopravičena gonja živine v tuje gozde sploh, potem gonja v večjem številu, drugega plemena ali druge starosti živine, raba gozdne paše na družih krajih in v drugem času, kakor to dodeljena pravica določuje, se kaznuje kot gozdno zločinstvo (§. 60. gozd. zak.).

Ako se živina neopravičeno v tuje gozde goni ali če se iz nepazljivosti tjakaj pusti, tedaj posestnik gozda ali njegov namestnik (gozdno osobje) navadno ni opravičen, da jo ubije; vendar pa jo s primerno silo lahko odžene in če je vsled tega škodo trpel, sme privatno toliko živine zarubiti, kolikor v pokritje prizadejane škode zadostuje. Ako je pri živini kak pastir, tedaj se lahko primora, da jo brez obotavljanja izžene. (§. 63. gozd. zakona).

Posestnik gozda ali njegov namestnik se mora s posestnikom zarubljene živine v osmih dneh poravnati, ali pa ob enem z ovadbo vsled oskrbovanja živine učinjenega kaznjivega dejanja pri uradu tožiti, ako ne, pa zarubljeno živino nazaj dati. K škodi, ki se mora povrniti, naj se prištejejo tudi stroški, ki so vsled rubežni in živeža za živino narasli.

Zarubljena živina se mora pa tudi tedaj nazaj dati, ako njen gospodar primerno varščino da. Ako pa posestnik zarubljene živine ni znan in ako se ni nič kaznjivega zgodilo, tedaj se mora pri civilnem sodniku (okrajni sodnji) za odškodnino tožiti. (§. 64. gozd. zak.).

Ako se koze, ovce, prašiči in perutnina ne more zarubiti, tedaj je dovoljeno, da se ustrelji, na kar se mora potem pri kaznovanji zločinca ozir jemati. Usmrtena žival se mora na mestu za njenega gospodarja pustiti. (§. 66. gozd. zak.).

Pastirji, ki proti gozdnozakonitim določbam ravnajo, naj se kaznujejo.

Vsakdo, kdor mejna znamenja razruši ali kakor koli poškoduje, je dolžan, da škodo povrne, ter se poleg tega še kot gozdni zločinec kaznuje. (§. 67. gozd. zak.).

Posestnik živine, katera se v tujem gozdu pase, se v tem slučaju k povrnitvi škode ne more prisiliti, ako živina, ki je bila brez varuha, ni sama od sebe v tuj gozd šla, marveč če jo je kak tretji tjakaj pognal. (Razsodba notranjega ministerstva iz 10. novembra 1869, št. 13110.)

6. Pridobivanje lesa in stelje in odkazovanje.

Na katere zakonite določbe glede pridobivanja stelje se mora paziti?

Pritlična stelja, in sicer odpalo listje, smrečje in mah, sme se le z lesenimi grabljami nabirati in ni dovoljeno, da se pri tem tudi zemlja (prst) razruje in pogrebe. Vresje, borovnice, metlikovina in druge rastline, ki se za steljo rabijo, smejo se le kositi, ako se vmes rasoče mlado lesovje ne poškoduje.

Stelja od vejevja, kjer je v navadi, nabira naj se najprvo na krajih, kjer se les seka.

Od posekanih dëblev sme se vse vejevje vzeti, od še stoječih, ki se bodo posekali, pa le spodnji dve tretjini. Drevje, ki se posekalo ne bode, se na teh krajih nikakor obsekavati ne sme.

Na krajih, kjer se drevje ne seka, sme se le tretjina debelejših vej odvzeti.

Mej debelejšimi vejami rasoče mladike morajo ostati. Na drevesih, ki se ne bodo kmalu posekala, smejo se veje sekati le v mesecu avgustu do konec marca, izimši hudi zimski čas; pri tem pa je raba krampežev prepovedana.

Stelja sme se k večjemu vsako tretje leto na istem mestu nabirati in nikoli pritlična stelja in vejevje ob jednom. Raba mladega lesovja za steljo je po razsodbi gospodarjevi dovoljena. (§§. 11, 12 in 13. gozd. zak.)

(Dalje prihodnjič.)

Raznosti.

Slovenski juristi. Slavni naš kronist Valvazor, govoreč o starih naših pisateljih, omenja pri isti priliki tudi Slovence, ki so v prvej naši dobi delovali na juridičnem polju. Ti juristični pisatelji bili so večinoma potomci plemenitaških rodbin, ki so se naselili na Kranjskem. Ti pisatelji tedaj so po Valvazorju sledeči:

Martinus Pegeus, doctor utriusque in svètnik solnograškega nadškofa obelodanil je okoli l. 1560 štiri knjige pravne vsebine in sicer:

a) L. 1557 liber de servitutibus, katero je dedicalal vojvodu bavarskemu Albertu. Ta knjiga nosi napis: „Martini Pegei Dienstbarkeiten Städtlicher und Bäurischer Erbeigengüter. Gedruckt zu Ingolstadt MDLX. Ta knjiga pisana je bila l. 1557 latinsko, a l. 1560 prevedena v nemški jezik.

b) Traktat de Jure emphiteutico l. 1557. To razpravo je posvetil svojemu svaku Leonardu von Sigersdorff, stotniku v Škofjeji Loki.

c) Tyrocinia Consiliorum. To knjigo je Pegeus l. 1564 posvetil „Praesidibus, Praefectis et Primatibus Carnioliae, da se je tako kazal hvaležnega svoje domovini.

d) Liber de Jure et privilegiis dotium. Anno 1567.

L. 1598 dala je kranjska dežela natisniti knjigo, ki razpravlja privilegije, statute in postave kranjske dežele. Napis jej je: „Landshandfest dess Löblichen Herzogthums Crain; darinn Keyserliche, Königliche und Lands-Fürstliche Freyheiten, Statuta, Lands-Gebräuche und andre Satz- und Ordnungen nach Längs begriffen; aus sondrem Befehlch und Verordnung einer Ersamen Löblichen Landschafft obwol ermeldten Herzogthums Crain aus den alten gefertigten Originaln fleissig abgeschrieben und ordentlich collationirt, folgends von neuem gedruckt etc. etc.“

Janez Daniel von Erberg, doctor utriusque, „Schranen-Schreiber und Land-Sekretär in Krain“ spisal je l. 1671 „disputatio juridica de Officio Judicis.“

Ob času svoje promocije napisal je Mart. Engelbrecht Paradeiser l. 1678 sledečo razpravo: „Jus universum Decretalium, Codicis Digestorum, Consuetu-

dinum, Feudalium nec non Theoreticae praxis civilis et Criminalibus Thesibus disquisitum. Quod sub auspiciis inelytorum Ducatus Carnioliae Procerum propugnandum proponit Illustris. D. D. Marcus Engelbrechtus Paradeiser, Liber Baro a Neuhaus et Gradisch, Dominus in Marchau et Laas, S. C. M. in Carinthia Haereditarius Venationum Praefectus Carniolus, Collegii Nobilium Parmensis Convictor. Explicato Capitulo intelleximus extra de Judiciis, auctore Francisco Bonvicino J. U. Doctore in Patrio Parmensi Gymnasio publico civili Interprete Ordinario et in eodem Collegio Nobilium eiusdem Juris ac Pontificii et Feudorum Lectore Parmae M. D. C. L. XXVIII.

Leopold Engelbert Josip Kazianer spisal je disputacija: „Jus civile ad normam Institutionum accurata Methodo concinnatum ac inalma et Archiepiscopali Universitate Salisburgensi publicae Disquisitioni subjectum etc. M. D. C. L. XXXI.

To so tedaj juristi, katere navaja Valvazor med pisatelji slovenskimi. Ni mi treba povdarjati, da smo imeli tudi v poznejšem času mnogo odličnih slovenskih sinov, ki so delovali na juridičnem polji. Med temi slovi najbolj vseučiliški profesor Dolinar, čigar delovanje je pa obširno popisano v Novicah l. 1853 pag. 195.

Al. Hudovernik.

(Rusko zakonodavstvo.) Ruski car zapovedal je, naj se sedaj veljavne civilne postave revidirajo ter na ta način sestavi nov državljansk zakonik. Ta ukaz pozdravili so ruski časopisi z velikim veseljem. Nek večji ruski list piše o tej stvari: „Kar se našega zakonodavstva tiče, so v istini naše civilne postave jako slabe. Uzrok temu je deloma sistem vsega zakonodavstva, deloma pa tudi postave same. Kajti naš Svod zakonov ni zbirka posebno obdelanih in sistematično urejenih postavodajnih prašanj. Sestavljavci našega „svoda zakonov“ (zakonik) niso nič novega samostojnega ustvarili, ampak le posamezne, v nobeni zvezi stoječe naredbe in ukaze po posebnih rubrikah uredili in sestavili. Za tega delj pogrešamo v teh naših postavah splošnih določb in splošnih principov. V civilnem zakoniku pa so pred vsem potrebni principi, organična zveza in stroga sistematika. Nobeden zakon ne ozira se tako na materijalne interese narodove in na splošno življenje, kakor baš civilni zakon. Kako malo svet naš sedanji civilni zakonik spoštuje, razvidi se najbolje iz splošnega mnenja, da se s pomočjo dobrega advokata vsaka stvar pred sodnijo dožene. Zakoni in sodnije vplivajo po tem takem le demoralizatorno na ljudstvo. Iz tega se pač razvidi, kako neizmerno važen bo novi civilni kodeks za nas.“

Al. Hudovernik.

Opomba uredništva. Vsled bolezni urednika se je ta številka zakasnila.

Izdaje in ureduje dr. Alf. Moschë. — Tiska „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.